

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2026

rok akademicki 2024/2025

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Milczenie i przemilczenia w kulturze słowa i obrazu. Wykład do wyboru
Kod przedmiotu	IVC3
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Dziennikarstwo i komunikacja społeczna
Poziom studiów	studia drugiego stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	I rok, sem. I
Rodzaj przedmiotu	przedmiot kierunkowy (wykład do wyboru)
Język wykładowy	polski
Koordynator	dr hab. prof. UR Jolanta Kowal (członkini Zespołu Programowego kierunku studiów DiKS)
Imię i nazwisko osoby prowadzącej	prof. dr hab. Marek Nalepa (autor programu), literaturoznawcy

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

semestr (nr)	wykt.	ćw.	konw.	lab.	sem.	ZP	prakt.	inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
1	15								1

1.2. Sposób realizacji zajęć**x w formie tradycyjnej**

zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (zajęcia prowadzone są w formie zdalnej, jeśli wynika to z aktualnie obowiązujących przepisów).

1.3. Forma zaliczenia przedmiotu(z toku)

Zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

znajomość (na poziomie szkoły średniej)

- podstawowych informacji nt. poetyki tradycyjnej i negatywnej,
- stylów odbioru dzieła sztuki,
- funkcji komunikacyjnych

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1. Cele przedmiotu

C ₁	Wiedza nt. pozasłownych form wyrażania i komunikowania w tekście literackim i innych przedmiotach kultury.
C ₂	Rozwijanie umiejętności w zakresie stosowania narzędzi i metod badawczych poetyki negatywnej.
C ₃	Wzbogacanie relacji międzyludzkich poprzez praktyczne stosowanie niewerbalnych form ekspresji i kompetentne ich interpretowanie.

3.2. Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektówkierunkowych
EK_01	Student zna w poszerzonym stopniu - metody interpretacji negatywnej tekstów medialnych, historycznych i literackich, - terminologię z zakresu poetyki negatywnej i nauk o komunikacji.	K_Wo3
EK_02	Student rozumie w pogłębiony i dojrzały sposób potrzebę komunikacji wewnętrznej i zewnętrznej wykorzystującej możliwości języka ojczystego i poetyki negatywnej.	K_Wo6-09
EK_03	Student posiada umiejętność integrowania wiedzy z zakresu poetyki tradycyjnej i negatywnej.	K_U09
EK_04	Student ma świadomość znaczenia refleksji humanistycznej dla kształtowania się więzi społecznych, potrafi krytycznie ocenić zarówno poziom posiadanej przez siebie wiedzy, jak i odbieranych treści.	K_K03

3.3. Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Funkcje semiotyczne milczenia.
2. Fragment jako znak kultury, kompozycje sylwiczne.
3. Językoznawcze aspekty milczenia: pauzologia (<i>session of sounds, pausing, hesitation, lulls</i>), milczenie w procesach komunikacyjnych.
4. Milczenie w dramacie i poezji, pantomima.
5. Poetyka dzieła w ruchu (otwartego).
6. Dzieła porzucone, zaniechane, zagubione, niekompletne, okaleczone.
7. Intersemiotyka milczenia (milczenie w filozofii, buddyjska negacja, milczenie obrazu i dźwięku).

8. Milczenie a problem awangardy. Zanik kreatywności, wymiana kultury werbalnej przez obrazkową.
9. Milczenie heroiczne i występne.
10. Biografizm a absencje literackie oraz zamilknięcia.
11. Modlitwa i milczenie. Aspekty monastyczne i literackie.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne

3.4. Metody dydaktyczne

Wykład: problemowy, z prezentacją multimedialną (film, dzieła plastyczne)

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1. Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych
EK_01	obserwacja w trakcie zajęć	w.
EK_02	praca pisemna	praca własna
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	w.
EK_03	obserwacja w trakcie zajęć	w.

4.2. Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Uczestnictwo w zajęciach, pisemna analiza dzieła filmowego pod kątem występowania w nim różnych aspektów milczeń i przemilczeń.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	15
inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
godziny niekontaktowe – praca własna studenta	5
SUMA GODZIN	25

SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1
---------------------------------------	----------

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

Wymiar godzinowy	-
Zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Antas J., *O mechanizmach negocjowania*, Kraków 1991.
- Balcerzan E., *Niewyraźalne czy niewyrażone*, „Teksty Drugie” 1997, nr 3 (45).
- Bartoszyński K., *O fragmencie*, [w:] *Między tekstami*, pod red. J. Ziomka, J. Sławińskiego, W. Boleckiego, Warszawa 1992.
- Buczyńska-Garewicz H., *Milczenie i mowa filozofii*, Warszawa 1992.
- Cieślakowska T., *Przemilczenie w prozie. Z kręgi teorii sugestii*, [w:] *O wartościowaniu w badaniach literackich*, pod red. S. Sawickiego, Lublin 1986.
- Cieślakowska T., *Teoria sugestii. Wstęp do neantologii, czyli rzecz o quasi-recenzjach i quasi-przedmowach*, [w:] *W kręgu genologii, intertekstualności, teorii sugestii*, Warszawa 1995.
- Dąmbska I., *Milczenie jako wyraz i jako wartość*, „Roczniki Filozoficzne TN KUL”, t. 11, z. 1.
- Dąmbska I., *O funkcjach semiotycznych milczenia*, [w:] *taż, Znaki i myśli. Wybór pism z semiotyki, teorii nauki i historii*, Toruń 1975.
- Drąg B., *Milczenie w strukturze dzieła literackiego*, „Ruch Literacki” 1991, z. 5.
- Eco U., *Dzieło otwarte. Forma i nieokreśloność w poetykach współczesnych*, tłum. J. Gałuszka i in., Warszawa 1994.
- Handke R., *Milczenie jako sposób literackiej komunikacji*, [w:] *tenże, Poetyka dzieła literackiego. Instrumenty lektury*, Warszawa 2008.
- Hilsbecher W., *Fragment o fragmencie*, [w:] *Tragizm, absurd i paradoks*, tłum. S. Błaut, wybór S. Lichańskiego, Warszawa 1972.
- Jarząbek K., *Mimika jako element komunikacji międzyludzkiej*, „Studia Semiotyczne” 1993, t. 18.
- Kneblewski R. A., *Komunikacja werbalna i niewerbalna w aspekcie filozoficznym. Rozważania metodologiczne w kierunku teorii aktów komunikowania*, [w:] *Zagadnienia socjo- i psycholingwistyki*, podred. A. Schaffa, Wrocław 1980, s. 237–249.
- Krajewska A., *Milczenie w dramacie*, „Teksty” 1978, nr 5.
- Kuźma E., *O poetyce negatywnej*, [w:] *Poetyka bez granic*, pod red. W. Boleckiego, Warszawa 1995.
- Lissa Z., *O roli ciszy i pauzy w muzyce*, „Muzyka” 1960, z. 3–4, s. 12–42.
- Literatura wobec niewyraźalnego*, pod red. W. Boleckiego i E. Kuźmy, Warszawa 1998.
- Markiewicz H., *Problem miejsc niedookreślenia w dziele literackim*, [w:] *tenże, Przekroje i zbliżenia. Rozprawy i szkice z wiedzy o literaturze*, Warszawa 1976.
- Martuszevska A., *Pozytywistyczna mowa ezopowa w kontekście literackich kategorii dotyczących milczenia i przemilczenia*, „Pamiętnik Literacki” 1986, z. 2.
- Mizińska J., *Słowo i milczenie*, [w:] *taż, Sztuka prowadzenia sporów. Aksjologiczne przestanki dialogu*, Lublin 1993.
- Nalepa M., *Milczenie – gest, obraz, dźwięk*, „Bibliotekarz Podlaski” 2019, nr 4, s. 353–383.
- Nalepa M., *Milczenie poetów stanisławowskich*, [w:] *Myśl, słowo, milczenie. Wokół zagadnień*

świadomości literackiej i praktyki twórczej, pod red. P. Żbikowskiego, Rzeszów 1997, s. 41-82.
Norwid C. K., *Milczenie*, [w:] *Pisma wybrane*, t. 4: *Proza*, Warszawa 1968.
Nowakowska M., *Komunikacja werbalna i niewerbalna jako język wielowymiarowy*. „*Studia Semiotyczne*” 1979, s. 181–196.
Nycz R., *Sylwy współczesne*. Kraków 1996.
Pisarkowa K., *O komunikatywnej funkcji przemilczenia*, „*Zeszyty Prasoznawcze*” 1986, nr 1.
Rokoszowa J., *Język a milczenie; Milczenie jako fakt językowy*, [w:] *taż, Język, czas, milczenie*, Kraków 1999 (tutaj bogata bibliografia na temat literatury poświęconej milczeniu, polskiej i obcej, s. 252–254).
Skwarczyńska S., *Przemilczenie jako element strukturalny dzieła literackiego*, [w:] *taż, Z teorii literatury. Cztery rozprawy*, Łódź 1947.
Straszewska M., *O milczeniu i ciszy u Norwida*, „*Przegląd Humanistyczny*” 1964, nr 4.
Wojda D., *Milczenie słowa. O poezji Wisławy Szymborskiej*, Kraków 1996.

Literatura uzupełniająca:

Adamczyk K., *Między milczeniem a przymusem mówienia*, [w:] *tenże, Dziennik jako wyzwanie*, Kraków 1994.
Adorno T.W., *Dialektyka negatywna*, tłum. i wstęp K. Krzemieniowa. Warszawa 1986.
Bartoszyński K., *Teoria miejsc niedookreślenia na tle Ingardenowskiego systemu filozoficznego*, [w:] *Wypowiedź literacka a wypowiedź filozoficzna*, podred. M. Głowińskiego, Wrocław 1982.
Buczyńska-Garewicz H., „*O czym nie można mówić, o tym trzeba milczeć*”, [w:] *Wypowiedź literacka a wypowiedź filozoficzna*, pod red. M. Głowińskiego, Wrocław 1982.
Cieślakowski T. i S., *Sacrum i maska czyli o wypowiadaniu niewypowiedzianego*, [w:] *Sacrum w literaturze*, pod red. J. Gotfryda, Lublin 1983.
Grün A., *Potrzeba milczenia*, tłum. benedyktyni tynieccy, Kraków 1996.
Heidegger M., *Zamknięcie*, [w:] *tenże, Przyczynki do filozofii*, wstęp J. Mizera, tłum. J. Mizera, B. Baran, Kraków 1996.
Janion M., *Dyptyk o Chateaubriandzie. II. Milczenie*, [w:] *taż, Żyjąc tracimy życie. Niepokojące tematy egzystencji*, Warszawa 2001.
Korwin-Piotrowska D., *Białe znaki. Milczenie w strukturze i znaczeniu utworów narracyjnych. Na przykładach z polskiej prozy współczesnej*, Kraków 2015.
Merton T., *W natarciu na niewypowiedziane*, tłum. E. E. Nowakowska, Bydgoszcz 1997.
Nalepa M., *Tematyka milczenia i topos rozstania z lutnią w literaturze po 1795 roku*, [w:] *Myśl, słowo, milczenie. Wokół zagadnień świadomości literackiej i praktyki twórczej*, pod red. P. Żbikowskiego, Rzeszów 1997, s. 11-40.
Panas W., *W kręgu metody semiotycznej*, Lublin 1989, s. 127–128.
Podraza-Kwiatkowska M., *Symbolizm i symbolika w poezji Młodej Polski. Teoria i praktyka*, Kraków 1994, s. 74–92, 232–243.
Prokop J., *Młodopolska utopia pozakodowej komunikacji*, „*Teksty*” 1976, nr 2.
Prokop J., *Od retoryki nadmiaru do komunikacji bez słów*, [w:] *tenże, Żywioł wyzwolony. Studium o poezji Tadeusza Micińskiego*, Warszawa 1978.
Przybylski R., *Uraz do mowy. Esej o milczeniu*, [w:] *tenże, Pustelnicy i demony*, Kraków 1994.
Valéry P., *Rzeczy przemilczane. Z pism o sztuce*, wybór i tłum. J. Guze, Warszawa 1974.
Winniczuk L., *Milczenie jako element teatralny w dramacie starożytnym*, [w:] *taż, Od starożytności do współczesności*. Warszawa 1981.
Wittgenstein L., *Tractatus logico-philosophicus*, tłum. B. Wolniewicz, Warszawa 1970.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej